

PRAVILNIK

O ZAŠTITI NA RADU U ŠUMARSTVU

(Objavljen u "Sl. listu RCG" br. 16/86, 1/87)

I - OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Ovim pravilnikom propisuju se posebne mjere zaštite na radu za radnike koji obavljaju određene poslove, odnosno radne zadatke na otvorenom prostoru u šumarstvu u osnovnoj i drugoj organizaciji udruženog rada, radnoj zajednici, ugovornoj organizaciji udruženog rada, zemljoradničkoj i drugoj zadrugi i drugim oblicima udruživanja rada i sredstava (u daljem tekstu: osnovna organizacija) i za radne ljude koji samostalno obavljaju djelatnost ličnim radom sredstvima u svojini građana, građanskih pravnih lica i građana ako se koriste dopunskim radom drugih lica (u daljem tekstu: poslodavac).

Poslovima odnosno radnim zadacima iz stava 1. ovog člana smatraju se poslovi, odnosno radni zadaci na: sječi i obradi stabala; izradi, izvlačenju, utovaru, prevozu, manipulaciji i uskladištenju šumskih sortimenata; uređivanju i uzgoju šuma; sabiranju šumskog sjemena u krošnjama stabala; smolarenju i rukovanju opasnim i štetnim materijama (zaštita šumskog bilja, drveća i drvnih sortinama i sl.).

Član 2.

Ako ovim pravilnikom nijesu propisane posebne mjere zaštite na radu za oruđe za rad, objekte, opremu i druga sredstva rada koja se koriste u šumarstvu, primjenjivaće se odgovarajući propisi kojima se te mjere bliže uređuju.

Član 3.

Poslovne, odnosno radne zadatke iz člana 1. stav 2. ovog pravilnika mogu obavljati radnici koji ispunjavaju uslove utvrđene samoupravnim opštim aktom osnovne organizacije i ugovorom o radu zaključenom između radnika i poslodavaca u skladu sa kolektivnim ugovorom.

Član 4.

Pri obavljanju poslova, odnosno radnih zadataka iz člana 1. stav 2. ovog pravilnika, na

radilištu se moraju nalaziti najmanje dva radnika na udaljenosti sa koje se mogu vidjeti ili čuti.

Član 5.

Oruđa za rad, oprema, alat i druga sredstva rada koja radnici upotrebljavaju pri obavljanju poslova, odnosno radnih zadataka iz člana 1. stav 2. ovog pravilnika moraju se zaštititi i održavati u ispravnom stanju i poslije upotrebe odložiti na određeno mjesto.

Prije početka rada, u toku rada i pri izmjeni tehnologije iz sredstava rada, radnici se moraju obavezno upoznati sa opasnostima i štetnostima na poslovima odnosno radnim zadacima iz člana 1. stav 2. ovog pravilnika.

Član 6.

Radnicima koji obavljaju poslove, odnosno radne zadatke iz člana 1. stav 2. ovog pravilnika moraju se obezbijediti odgovarajuća sredstva i oprema za ličnu zaštitu na radu, a radnici su dužni da ih namjenski upotrebljavaju da njima pažljivo rukuju i da ih održavaju u ispravnom stanju.

Član 7.

Zabranjeno je svako obavljanje poslova, odnosno radnih zadataka iz člana 1. stav 2. ovog pravilnika pod nepovoljnim vremenskim i drugim uslovima koji bi ugrožavali bezbjednost radnika na radu.

II - ELABORAT O ORGANIZACIJI I UREĐENJU RADILIŠTA

Član 8.

Prije početka radova na radilištu u šumarstvu izrađuje se elaborat o organizaciji i uređenju radilišta i obezbjeđuje izvođenje radova prema tom elaboratu.

Elaborat iz stava 1. ovog člana osnovna organizacija, odnosno poslodavac dostavlja nadležnom organu inspekcije rada najmanje osam dana prije početka rada na radilištu.

Član 9.

Elaborat o organizaciji i uređenju radilišta u šumarstvu sadrži:

1) obezbjeđivanje radilišta od prisustva nezaposlenih lica na mjestima sječe stabala i drugih poslova vezanih za šumsku proizvodnju (posebnim oznakama, zvučnim signalom ili prisustvom dežurnog radnika);

- 2) način rada pri obaranju stabala;
- 3) određivanje mjesta, prostora, razmještanja i uskladištavanja trupaca, oblovine, ogrevnog i drugog drveta;
- 4) postupak i način utovara i istovara šumskih sortimenata i drugog materijala;
- 5) određivanje mjesta, prostora i načina razmještanja šumskih sortimenata;
- 6) izgradnju i uređenje objekata i prostora za čuvanje opasnih materijala (naftni derivati, eksploziv, kapisle, fitilji i dr.);
- 7) način prenošenja i upotrebe naftinih derivata, eksplozivnih materijala i hemijskih sredstava za zaštitu šumskog bilja i šumskih sortimenata na radilištu;
- 8) način obilježavanja i obezbjeđivanja opasnih zona na radilištu;
- 9) mjere i sredstva protivpožarne zaštite na radilištu;
- 10) određivanje oruđa za rad na mehanizovani pogon, stočnih zaprega i njihov smještaj na radilištu;
- 11) utvrđivanje električnih instalacija za pogon i osvjetljenje na šumskim radilištima;
- 12) način zaštite radnika od pada sa visine;
- 13) određivanje poslova, odnosno radnih zadataka sa posebnim uslovima rada, vrste i količine posebnih sredstava i opreme za ličnu zaštitu;
- 14) mjere bezbjednosti za vrijeme sječe stabala u blizini prometnih puteva;
- 15) način organizovanja službe obavještavanja i službe za pružanje prve pomoći i hitne medicinske pomoći na radilištima;
- 16) način organizovanja smještaja i ishrane ili prevoza radnika od mjesta smještaja do mjesta rada i natrag; i
- 17) i druge mjere neophodne za zaštitu radnika na radu.

III - MJERE ZAŠTITE NA POJEDINIM POSLOVIMA

1. Sječa stabala

Član 10.

Stabla se ne smiju sjeći:

- 1) za vrijeme jakih vjetrova, oluja, mećava, grmljavine i kad postoji opasnost od lavine;
- 2) na jako strmom terenu gdje nije moguće obezbijediti sigurne uslove rada;
- 3) kada zbog poledice postoji opasnost od povreda;
- 4) kada pada kiša veći dio dana ili sniježni pokrivač dovodi u pitanje sigurnost na radu;
- 5) kada je visok vodostaj na poplavljenim terenima;
- 6) kada je temperatura ispod 250°K (-18°S); i
- 7) po mraku i za vrijeme guste magle kada se ne vide vrhovi stojećih stabala koja se sijeku.

Samoupravnim opštim aktom, odnosno kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu bliže se određuju uslovi pod kojima radnici ne smiju obavljati poslove, odnosno radne zadatke na sječi stabala.

Član 11.

Sjekačka grupa mora imati najmanje dva radnika, a rad se organizuje tako da se radnici smjenjuju u pojedinim fazama rada.

Na sječi i obradi stabala motornom pilom radnik može raditi najduže dva sata efektivno u toku jednog dana.

Član 12.

Prije sječe stabla sjekač utvrđuje smjer pada stabla, uzimajući u obzir sve opasnosti koje mu prijete, posebno u uslovima guste sastojine, jako strmog ili stjenovitog terena, nagnutih, šupljih, i djelimično sasušenih stabala sa jednostranom krošnjom.

Pri utvrđivanju smjera pada stabla uzima se u obzir težište stabla, mogućnost povlačenja sjekača, dalja obrada oborenog stabla, uslovi izvlačenja drvnih sortimenata i prirodne prepreke.

Član 13.

Na strmom terenu zabranjen je rad jedne grupe sjekača iznad druge.

Stabla se moraju sjeći uvijek odozdo na gore.

Pri sječi stabala, jedna grupa sjekača od druge mora biti udaljena najmanje za dvostruku dužinu stabala koja se sjeku.

Član 14.

Sa strane na koju treba da padne stablo mora se na panju napraviti klinasti zasek dubok 1/3 i 1/4 prečnika stabla čiji ugao iznosi približno 35 stepeni, iz kojeg se očiste svi ostaci drveta, a rez pile sa suprotne strane mora biti blago nagnut (2-5 stepeni) prema zasjeku i završavati se na 3-5 cm iznad donjeg ruba zasjeka.

Član 15.

Početak padanja stabla mora se blagovremeno najaviti susednim grupama radnika unaprijed ugovorenim zvučnim, odnosno drugim znakom dovoljno jakim da ga mogu čuti svi radnici koji se nalaze u opasnom prostoru, a sjekači se povlače suprotno od smjera pada stabla, odnosno lijevo ili desno pod uglom od oko 45 stepeni. Prostor oko stabla i smjer povlačenja sjekača moraju biti unaprijed oslobođeni svih prepreka.

Ako se sječa vrši u blizini ili iznad prometnog puta, stambenih ili drugih objekata, moraju se preduzeti odgovarajuće mjere bezbjednosti protiv otiskivanja stabla i drugog materijala na pomenute objekte.

Sjekači su dužni da osiguraju bezbjednost svih lica od stabla koja padaju, otiskivanja stabala i drugog materijala.

Član 16.

Zaustavljanje stabla (zaustave) obaraju se na propisan način, upotrebom odgovarajućih tehničkih pomagala (traktorom, čekrkom, kablom, capinima, čakljama, polugama i sl.).

Sjekačka grupa ne smije napustiti mjesto sječe dok ne obori zaustavljeno stablo, a ukoliko to ne može, obavezna je da opasno mjesto vidno obilježi i o tome obavijesti odgovornog radnika u osnovnoj organizaciji, odnosno poslodavca.

Član 17.

Zabranjeno je istovremeno podsijecanje i podrezivanje više stabala, rušenje jednog stabla pomoću drugog, vađenje stabla zajedno sa panjem (kotličenje) i sječa pri dnu šupljih ili trulih stabala za vrijeme vjetra.

Ako je na jednom panju izraslo više stabala, prilikom sječe svako stablo se obara pojedinačno.

Član 18.

Pri sječi stabala zabranjuje se upotreba sjekire umjesto klina.

Kada se sječa obavlja motornom pilom, za određivanje smjera pada stabla upotrebljavaju se klinovi od tvrdog drveta.

Smjer pada stabla može se odrediti i drugim mehaničkim sredstvima za naginjanje.

Pri sječi stabla mogu se koristiti rebrasti klinovi od lakog metala, kombinovani (drvometal) i drugi klinovi, uz upotrebu drvenog plastičnog malja, s tim što se prethodno list (šina) motorne pile mora izvaditi iz proreza.

Član 19.

Pri radu u krošnji stojećeg (budućeg) stabla, kao što su kresanje ili sječa grana i sabiranje šumskog sjemena, primjenjuju se posebne mjere za bezbjedan rad radnika na visini.

Pri radu iz stava 1. ovog člana radnici su obavezni da koriste kombinezon, odgovarajuću gumenu odjeću sa rebrastim gumenim đonom, sigurnosni pojas i šljem, kuke za penjanje i silaženje (penjalice), odnosno odgovarajuće ljestve i pojaseve ili gajtane pričvršćene za sigurnosni pojas.

Radnik koji se nalazi u krošnji stabla ugovorenim znacima održava vezu sa radnicima na zemlji koji se ne smiju nalaziti ispod krošnje stabla.

2. Motorne pile

Član 20.

Za pojedine faze rada na sječi i izradi šumskih sortimenata upotrebljavaju se motorne pile, propisane težine i jačine koje najmanje ugrožavaju bezbjednost i zdravlje radnika na radu, u skladu sa tehničkim normativima za primjenu motornih lančanih pila (testera) u šumarstvu.

Član 21.

Motorne pile moraju se redovno održavati u skladu sa uputstvom proizvođača.

Član 22.

Radnik zadužen za upotrebu motorne pile dužan je pilu prije upotrebe pažljivo pregledati i utvrditi:

- 1) da li je lanac na pili ispravan i pravilno zategnut;
- 2) da li je list pile ispravan;
- 3) da li je prigušivač buke u izduvnom loncu pravilno postavljen; i
- 4) da li su zupci pile dobro naoštreni, odnosno ima li dovoljno ulja za podmazivanje lanca.

Motorna pila, po pravilu, popravlja se u radionici, a samo izuzetno manje opravke motorne pile može obaviti sjekač, pod uslovom da to učini stručno i na siguran način.

Član 23.

Pri radu sa motornom pilom radnici su obavezni da se pridržavaju sljedećeg:

- 1) pilu u rad pušta sjekač motorista, nakon što se sva lica udalje od tog mjesta najmanje dva metra;
- 2) lanac se ukopava prije piljenja;
- 3) zabranjeno je motornu pilu stavljati u pogon ako lanac pile nije isključen;
- 4) zabranjeno je provjeravati zategnut lanac dok motor pile radi na prazno;
- 5) u slučaju bilo kakvih smetnji pri radu pile, lanac se mora odmah isključiti;
- 6) prije puštanja u rad motorna pila mora biti očišćena od tragova goriva, maziva i nataložene prljavštine, u skladu sa mjerama za zaštitu od požara;
- 7) pri punjenju rezervoara gorivom zabranjeno je pušenje i upotreba otvorenog plamena; i
- 8) prilikom dužeg nošenja pile motor pile ne smije da radi, a list i lanac pile moraju biti zaštićeni navlakom.

Član 24.

Djelovi mašina za skidanje kore koji se obrću, kružne pile (cirkulari) i posebno opasna mjesta na transporterima i druge naprave moraju se mehanički zaštititi.

Mašina se može opravljati samo kada nije u pogonu, odnosno pod naponom.

Član 25.

Radnici u osnovnoj organizaciji sijeku stabla i šumske sortimente sredstvima rada u društvenoj svojini (motorne pile, sjekire i drugi alati).

3. Obrada, izrada i izvlačenje šumskih sortimenata

Član 26.

Obrada posječenog stabla može se započeti kad mu se obezbijedi stabilan položaj.

Pri obradi oborenog stabla na nagnutom terenu radnik mora stajati sa gornje strane stabla.

Kresanje grana sjekirom ili motornom pilom vrši se na suprotnoj strani od mjesta na kome se nalazi radnik. Grane debljih stabala koje se nalaze sa donje strane krešu se po završetku trupljenja, a kod tanjih nakon njihovih okretanja pomoću capina ili obrtača.

Zabranjena je obrada stabla koje leži u vodi.

Član 27.

Pri izradi i izvlačenju šumskih sortimenata (oblovine, celuloznog, ogrevnog i drugog kratkog drveta), radnici moraju biti tako raspoređeni da se obezbijedi usklađen i siguran rad koji obavljaju prema dogovorenim zadacima.

Član 28.

Trupci se pokreću pomoću capina, obrtača i poluga guranjem trupaca od sebe.

Član 29.

Cijepanje oblovine u šumske sortimente vrši se odgovarajućim klinovima i maljevima koji su na krajevima stegnuti gvozdanim šinama.

Član 30.

Pravac i mjesto izvlačenja trupaca i drugih šumskih sortimenata određuje odgovorni radnik u skladu sa tehničkim rješenjem u izvedbenom projektu.

Put za izvlačenje šumskih sortimenata mora biti označen, bezbjedan i prohodan.

Član 31.

Pri otpremi šumskih sortimenata rižom radnici se raspoređuju na sigurna mjesta, a međusobno se sporazumijevaju ugovorenim znacima.

Prije otpreme šumski sortimenti se moraju uredno složiti da prilikom ubacivanja u rižu i ne bi došlo do njihovog pomjeranja i ugrožavanja radnika na radu.

Sitno drvo (ogrevno, jamsko i dr.) po pravilu se ne smije slagati kod usta riže u složajeve veće od dva metra.

U neposrednoj blizini usta riže trupci mogu biti složeni i pripremljeni samo u jednom redu.

Složajevi trupaca kod usta riže moraju se smjestiti van domašaja trupaca koji se spuštaju.

Kod usta riže mora se staviti znak upozorenja dokle radnici smiju silaziti u usta riže i o zabrani hodanja i zadržavanja u riži.

Član 32.

Transport rižom obezbjeđuje se naročito:

- 1) povećanjem visine stranice riže, proširenjem i produbljenjem riže na spoljnoj strani krivine;
- 2) podizanjem dovoljno jakih i visokih bočnih ograda pri prelazu riže preko puteva, bujičnjaka, brana i drugih objekata;
- 3) obezbjeđivanjem usta riže uređajem koji sprečava da samo drvo krene niz rižu;
- 4) obezbjeđivanjem odgovarajućih pješačkih prelaza preko riže; i
- 5) obezbjeđivanjem odgovarajućih sredstava za sporazumijevanje (radio-veza, telefon ili druga signalizacija) u slučajevima kada se dva kraja riže ne vide.

Član 33.

Zabranjeno je spuštanje drveta rižom za vrijeme poledice i noću.

Na oštećenim rižama rad se mora odmah obustaviti i može se nastaviti tek kada nedostatak na riži bude otklonjen.

Član 34.

Radnik koji upravlja zapregom mora biti osposobljen za izvlačenje trupaca, oblovine i drugih šumskih sortimenata.

Član 35.

Na blago nagnutim i ravnim terenima radnici koji upravljaju zapregom moraju se nalaziti uz zapregu.

Član 36.

Pri izvlačenju trupaca i oblovine na strmom terenu upotrebljava se ruda koja obezbjeđuje siguran rad radnika.

Na jako strmim dionicama put se mora posuti materijalom koji sprečava nekontrolisano klizanje tereta, a radnik koji upravlja zapregom mora ići iza tereta.

Član 37.

Na strmom terenu put za izvlačenje mora biti osiguran tako da trupci i oblovina koji se izvlače ne mogu iskliznuti sa staze.

Član 38.

Na smrznutom ili klizavom radnom putu razmak između zaprega mora iznositi najmanje 15 metara, dok se na strmom dijelu puta može nalaziti samo jedna zaprega.

Član 39.

Pri izvlačenju trupaca i oblovine radnik koji upravlja zapregom mora imati capin za pokretanje tereta.

Jedan radnik može pratiti samo jednu zapregu.

Član 40.

Za izvlačenje šumskih sortimenata upotrebljavaju se traktori sa odgovarajućim priključcima i opremom.

Član 41.

Pod nepovoljnim vremenskim uslovima (kiša, vjetar, snijeg i hladnoća i sl.) izvlačenje šumskih sortimenata može se obavljati samo traktorima koji imaju kabinu sa sjedištem za vozača, a u slučajevima kada je to predviđeno posebnim propisom i sjedištem za suvozača.

Kabina traktora mora biti izrađena tako da štiti vozača, odnosno suvozača od vremenskih nepogoda, padajućih i visećih grana, udara trupaca i drugih predmeta u slučaju prevrtanja i slično.

Na vjetrobranu i prozorima kabine ugrađuje se staklo koje omogućava dobru vidljivost, naročito prema priključnim oruđima, koje u slučaju loma ne ugrožava vozača, odnosno suvozača.

Sjedište vozača mora da bude dobro pričvršćeno, da ublažava potrese pri vožnji i da ima oslonac za leđa i noge.

Traktori moraju biti opremljeni stepenikom ili ljestvama sa ručkama za sigurno penjanje u kabinu i silaženje iz kabine.

U zimskom periodu unutrašnjost kabine mora se zagrijavati i provjetravati.

Pod povoljnim vremenskim uslovima izvlačenje šumskih sortimenata može se obavljati i traktorima bez kabine, koji moraju imati sigurnosni ram radi zaštite radnika u slučaju prevrtanja.

Član 42.

Prije početka rada vozač traktora mora upoznati put kojim će izvlačiti šumske sortimente, kako bi se uvjerio u njegovu sigurnost za bezbjedan rad.

Vlake i pravci izvlačenja trupaca i drugih sortimenata moraju biti vidno označene.

Elementi vlaka i pravca izvlačenja moraju biti prilagođeni tehničkim mogućnostima traktora.

Vozač traktora dužan je pridržavati se uputstva za rukovanje traktorom, naročito u pogledu dozvoljenog opterećenja.

Član 43.

Traktori koji rade na terenima čiji je nagib veći od 20 stepeni moraju imati pokazivač ugla nagiba i obilježenu kritičnu tačku prevrtanja.

Ako se teret spušta poprečno po padini terena sa nagibom većim od 15 stepeni, gume traktora moraju biti opremljene lancima.

Član 44.

Vozač traktora mora biti stručno osposobljen za upravljanje traktorom i njegovim priključcima za rad na izvlačenju šumskih sortimenata.

Motor traktora može pustiti u pogon samo vozač ili pod njegovim nadzorom pomoćnik vozača.

Zabranjen je rad neispravnim traktorom i njegovim priključcima.

Član 45.

Za vrijeme izvlačenja i privlačenja trupaca i druge oblovine traktorom radnici i druga lica ne smiju se nalaziti na liniji vuče, trupcima, niti bilo kom dijelu traktora.

Kod grupnog rada iz stava 1. ovog člana vozač traktora ne smije početi sa radom dok mu pomoćnik ne da ugovoreni znak za početak rada.

Član 46.

Gusjenice traktora u dužini kabine moraju biti natkrivene čvrstim limom.

4. Šumske žičare

Član 47.

Izvlačenje i iznošenje drveta iz šume na nepogodnim i teško pristupačnim terenima može se obavljati šumskim žičarama.

Šumskim žičarama u smislu ovog pravilnika smatraju se žični kranovi, gravitacioni kranovi i družne žičare.

Član 48.

Šumske žičare za prenos trupaca moraju biti projektovane i izgrađene prema savremenim tehničkim dostignućima i propisima o zaštiti na radu.

Prije montaže i demontaže šumske žičare mora se napraviti plan mjera zaštite za bezbjedan rad šumskih žičara, koji sadrži:

- 1) udružni profil šumske žičare;
- 2) način sidrenja nosećeg užeta;
- 3) mjesto i način sidrenja motornog čekrka;
- 4) način obaranja nosećeg užeta;
- 5) utvrđivanje nategnutosti užeta;
- 6) podatke o kapacitetu i sastavnim djelovima šumske žičare (čelično uže, motorni čekrk, kolica, dozvoljena težina tereta i dr.);
- 7) redosljed montaže i demontaže šumske žičare i organizaciju rada šumskom žičarom;
- 8) sredstva i način sporazumijevanja radnika koji rade na šumskoj žičari;
- 9) lokaciju i uređenje utovarne i istovarne stanice;
- 10) način održavanja i opravljavanja šumske žičare.

Prije upotrebe šumska žičara mora biti ispitana i odobrena za upotrebu od strane stručne komisije osnovne organizacije koja žičaru koristi za rad.

Član 49.

Za utovar i istovar šumskih sortimenata koji se transportuju šumskom žičarom moraju se izgraditi utovarne i istovarne stanice i međusobno povezati odgovarajućim sredstvima za sporazumijevanje (telefon, radio-veza, odgovarajuća signalizacija i dr.).

Prostor za utovar i istovar šumskih sortimenata mora biti osposobljen za nesmetan rad.

Promet šumskom žičarom odvija se uz upotrebu dogovorenih signala. Signali moraju biti jasni i istaknuti na vidnom mjestu utovarne i istovarne stanice.

Radnici koji rade na trasi žičare moraju biti upoznati sa dogovorenim signalima.

Ako na utovarnoj, odnosno istovarnoj stanici dođe do nagomilavanja šumskih sortimenata a koji ugrožavaju bezbjedan utovar ili istovar, odgovorni radnik obustaviće rad.

Član 50.

Opterećenje šumske žičare i vitla ne smije biti veće od opterećenja koje je odredio proizvođač.

Dozvoljena težina tereta mora se vidno obilježiti na mjestu gdje se teret pričvršćuje na šumsku žičaru.

Član 51.

Zabranjen je prevoz ljudi šumskom žičarom.

Izuzetno, uz pismeni nalog odgovornog radnika, žičarom se mogu voziti radnici koji održavaju i popravljaju šumsku žičaru.

Radnicima koji održavaju šumsku žičaru obezbjeđuju se sigurni uslovi rada (korpe i druga pomagala).

Za vrijeme popravke šumske žičare na žičari ne smije biti trupaca ili drugog materijala koji se prevozi.

5. Stovarište drveta

Član 52.

Prostor za pomoćno stovarište mora biti ravan ili blago nagnut i očišćen od predmeta koji smetaju pri radu.

Na stovarištima šumski sortimenti se moraju poravniti u složajeve, a njihova stabilnost osigurati.

Član 53.

Prolazi između složajeva ne mogu biti manji od 1,5 metara.

Složajevi trupca i druge oblovine ne smiju biti viši od tri metra i osiguravaju se podupiračima.

Trupci i druga oblovina ne smiju se slagati na terenu čiji je nagib veći od 10 stepeni, a kosina složajeva ne smije biti veća od 30 stepeni.

Trupci i druga oblovina ne smije se slagati na močvarnim i podvodnim terenima.

Kotrljanje trupaca i druge oblovine mogu obavljati najmanje dva radnika, pomoću cipina ili drugog odgovarajućeg alata, koji moraju biti u položaju koji osigurava njihova bezbednost od slučajnog iskliznuća trupca i druge oblovine.

Član 54.

Celulozno, destilaciono, ogrevno i drugo kratko drvo (prostorno drvo) može se složiti najviše do visine od dva metra.

Zabranjeno je slaganje prostornog drveta na terenu čiji je nagib veći od 25 stepeni.

Radi obezbjeđivanja stabilnosti složaja, prostorno drvo se na krajevima mora složiti unakrst ili krajeve naslage osigurati podupiračima.

Član 55.

Ako se manipulacija obavlja na mehanizovani način, šumski sortimenti mogu se slagati najviše do četiri metra visine.

Član 56.

Stovarištni prostor mora biti ograđen, označen znacima i natpisima upozorenja, a zemljište poravnato, čvrsto i bez otpadaka.

Pri noćnom radu stovarištni prostor i pojedina mjesta rada moraju biti osvijetljena vještačkom svjetlošću, jačine najmanje 75 luksa.

Član 57.

Svi radovi na stovarištima moraju se odvijati pod nadzorom stručnog radnika određenog samoupravnim opštim aktom osnovne organizacije.

Član 58.

Na šumskim stovarištima obezbjeđuju se odgovarajuća skloništa za zaštitu radnika od elementarnih nepogoda.

6. Utovar, i istovar i prevoz šumskih sortimenata

Član 59.

Ručni utovar trupaca i druge oblovine u vozila vrši se sa utovarne rampe, preko čvrstih i stabilno postavljenih lega.

Pod utovarne rampe sa koje radnici vrše utovar mora da bude dovoljno širok i čvrst i da sprečava veća gibanja.

Ako je rampa u nagibu, pod mora imati poprečne letvice koje sprečavaju klizanje radnika, a ukoliko je klizav, mora se posipati pijeskom.

Prilikom utovara trupaca i druge oblovine u vozila radnici moraju imati odgovarajuća pomagala za privlačivanje, kotrljanje i guranje istih.

Član 60.

Skidanje trupaca i druge oblovine sa složajeva za utovar vrši se odozgo, i to kotrljanjem, a stupci koji podupiru složaj skraćuju se od sloja do sloja.

Složajevi trupaca i druge oblovine viši od jednog metra iznad utovarne površine vozila utovaraju se dizalicama ili drugim napravama koje omogućavaju siguran utovar.

Član 61.

Zabranjen je utovar trupaca i druge oblovine kod nagiba lega većeg od 30 stepeni.

Za podupiranje trupaca i druge oblovine koji se utovaraju moraju se upotrebljavati papuče osigurane okovom protiv klizanja i pomjeranja.

Član 62.

Za vrijeme utovara trupaca i drugih šumskih sortimenata motorno i drugo vozilo u koje se vrši utovar mora biti zakočeno.

Motor vozila iz stava 1. ovog člana mora biti isključen iz rada.

Za vrijeme utovara trupaca i drugih šumskih sortimenata u zaprežno vozilo stoka mora biti ispregnuta.

Ako se utovar vrši na strmenom terenu, vozila moraju biti obezbijeđena od prevrtanja.

Član 63.

Prevoz prostornog drveta, po pravilu, vrši se vozilima sandučarima.

Izuzetno, prostorno drvo može se prevoziti i drugim vozilima ukoliko se teret obezbijedi od ispadanja.

Trupci i druga oblovina natovareni na vozilo vezuju se odgovarajućim lancima naprijed, nazad i po sredini.

Stupci vozila koji nijesu stabilno pričvršćeni moraju biti izrađeni tako da se mogu otvoriti iz bezbjednog položaja.

Zabranjuje se prevoz radnika na vozilu kojim se prevoze trupci, prostorno drvo i drugi šumski sortimenti.

Član 64.

Utovar, odnosno istovar šumskih sortimenata dizalicama mogu obavljati samo radnici koji su stručno osposobljeni za takav rad.

Težina tereta koji se utovaruje ne smije preći dozvoljenu granicu opterećenja dizalice.

Sjedište za rukovaoca dizalice, montirane na stubu dizalice, obezbjeđuje se sigurnosnom ogradom.

Za vrijeme rada sa dizalicom radnici moraju biti van opasne zone.

Član 65.

Šumski putevi moraju biti prilagođeni mogućnostima i zahtjevima vozila za prevoz šumskih sortimenata, što se utvrđuje prilikom tehničkog pregleda puta.

Poslije dužeg prekida korišćenja šumskog puta i vremenskih nepogoda, put se mora ponovo pregledati.

IV - ŠUMSKO-UZGOJNI RADOVI

Član 66.

Radovi na uzgoju i uređivanju šuma, sabiranju šumskog sjemena u krošnjama stabala, smolarenju i rukovanju opasnim i štetnim materijama obavljaju se pod stručnim nadzorom odgovornog radnika u osnovnoj organizaciji, odnosno poslodavca.

Član 67.

Hemijska sredstva za zaštitu drveća, šumskih sortimenata i bilja u šumarstvu upotrebljavaju se kada šteta ne može da se spriječi drugim sredstvima.

Član 68.

Hemijska sredstva može pripremiti, izdavati i upotrebljavati samo radnik koji ispunjava uslove predviđene propisima o uslovima za proizvodnju, pakovanje, držanje i promet otrova.

Član 69.

Prskanje, zaprašivanje i posipanje hemijskih sredstava vrši se mašinama, a izuzetno ručno.

Za obavljanje poslova, odnosno radnih zadataka pri radu sa hemijskim sredstvima radnicima se moraju obezbijediti odgovarajuća zaštitna sredstva i oprema za ličnu zaštitu.

V - ISHRANA I PRUŽANJE PRVE POMOĆI

Član 70.

Osnovna organizacija, odnosno poslodavac obavezni su svim radnicima koji rade na poslovima, odnosno radnim zadacima iz člana 1. stav 2. ovog pravilnika obezbijediti topli obrok, bez obzira na to da li je na radilištu organizovan smeštaj ili se radnici svakodnevno prevoze od mjesta stanovanja do mjesta rada i natrag.

Topli obrok koji se obezbjeđuje radnicima sredinom radnog vremena mora biti raznovrstan i imati najmanje 5432 J (1300 kalorija).

Topli obrok obezbjeđuje se radnicima na mjestu rada.

Izuzetno, ukoliko se radi o teško pristupačnim terenima, na kojima je zaposleno manje od pet radnika, radnicima se može dati obrok pripremljen na industrijski način.

Član 71.

Šumska radilišta moraju biti povezana pogodnim sredstvima za sporazumijevanje (radio-veza, telefon i dr.) radi što efikasnijeg ukazivanja prve pomoći povrijeđenim ili oboljelim radnicima.

Na radilištu mora biti obezbijeđeno odgovarajuće prevozno sredstvo za prevoz povrijeđenih, odnosno oboljelih radnika.

VI - ZAVRŠNE ODREDBE

Član 72.

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje primjena pravilnika o higijensko-tehničkim zaštitnim mjerama pri radu na eksploataciji šuma ("Službeni list SFRJ", broj 41/61), koji je preuzet kao republički propis na osnovu člana 64. tačka 14. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu ("Službeni list SRCG", broj 25/79).

Član 73.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Socijalističke Republike Crne Gore".